

ที่ ชร ๐๐๑๙.๒/ว ๑๖๒๕๖

ศาลากลางจังหวัดเชียงราย

ถนนแม่ฟ้าหลวง ชร ๕๗๑๐๐

๕ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง การขยายปลูกผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชน ตามหลัก “บวร”

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารถอดบทเรียนการขยายผลปลูกผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชน” จำนวน ๒ ชุด

ด้วย กรมการพัฒนาชุมชน ได้แจ้งแนวทางการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” โดยให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดทุกจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทุกอำเภอ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมการพัฒนาชุมชนทุกคน เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ในการนี้ กรมการพัฒนาชุมชนได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้นำกระบวนการดำเนินงานและได้ลงมือปฏิบัติเป็นต้นแบบการปลูกผักสวนครัว อีกทั้งแสวงหาภาคีและบูรณาการดำเนินงานกับทุกภาคส่วน รวมถึงมีการใช้หลัก “บวร” เพื่อส่งเสริมให้วัดมีส่วนร่วมในการปลูกผักสวนครัว ซึ่งมีวัดที่ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม เช่น วัดในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสระบุรี กรมการพัฒนาชุมชน เห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นการขยายผลปลูกผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชน ตามหลัก “บวร” ซึ่งสามารถช่วยเหลือประชาชนในช่วงวิกฤตโควิด -๑๙ จึงขอมอบหมายให้พัฒนาการอำเภอ ดำเนินการขยายผลปลูกผักสวนครัวไปสู่วัด โดยประยุกต์ใช้แนวทางตามเอกสารถอดบทเรียนฯ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุทัย ทอมนาน)

พัฒนาการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด

กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน

โทร ๐-๕๓๑๓๗-๗๓๕๐

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชน
พึ่งตนเองได้

Change for Good

ถอดบทเรียนการขยายผลปลูกผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชน ตามหลัก “บวร”

จังหวัดนครราชสีมา

โครงการ “โคราชฟื้นฟูวัฒนธรรมเอื้ออาทร แบ่งปันผักสวนครัว จากวัดสู่ชุมชน สู้วิกฤตโควิด-๑๙”

๑. ที่มาและความสำคัญ

จากสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันที่พบทั้งปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-๑๙ ส่งผลกระทบให้เศรษฐกิจของประเทศไทยต้องชะงักงัน สถานประกอบการหลายแห่งต้องปิด ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบอาชีพ มีผู้ตกงานและเดินทางกลับภูมิลำเนาจำนวนมาก

เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สู่การปฏิบัติในระดับครัวเรือน โดยรณรงค์ให้มีการปลูกผักสวนครัวทุกครัวเรือนทั่วประเทศ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครอบครัวและชุมชน มุ่งเน้นการพึ่งตนเองและสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน เพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤตในครั้งนี้ ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนได้มอบแนวทางดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดทุกจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทุกอำเภอ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมการพัฒนาชุมชนทุกคน เป็นกลไกหลักสำคัญในการปลูกผักสวนครัวและขยายผลให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓ โดยถือเป็นโครงการ Quick Win ที่ต้องเห็นผลเร็วและเป็นรูปธรรมภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

ปัจจุบันการดำเนินงาน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” จังหวัดนครราชสีมาได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยนายวิเชียร จันทรโณทัย ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาเป็นผู้นำกระบวนการดำเนินงานและได้ลงมือปฏิบัติเป็นต้นแบบการปลูกผักสวนครัว อีกทั้งแสวงหาภาคีและบูรณาการดำเนินงานกับทุกภาคส่วน ส่งผลให้มีการขยายผลพื้นที่การดำเนินงานไปสู่ระดับชุมชน และมีแนวคิดว่าหากชุมชนใดไม่มีพื้นที่ปลูกผัก หรือครัวเรือนที่ไม่มีพื้นที่ปลูกผัก ต้องทำอย่างไร จึงได้นำแนวคิดให้วัดเป็นศูนย์กลางเอื้อเฟื้อสถานที่ให้กับชุมชนได้ปลูก และมาดูแลพืชผักของตน โดยทางวัดได้ร่วมกับชุมชนเป็นต้นแบบในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยมีวัดของชุมชนร่วมปลูกผักสวนครัวเพื่อช่วยเหลือประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้วัดทั่วประเทศ จำนวน ๔๒,๑๘๙ แห่ง ได้มีส่วนร่วมกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคส่วนต่าง ๆ ในการแบ่งปันน้ำใจให้กับประชาชนและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ไม่มีผักสวนครัวไว้รับประทานภายในครัวเรือนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

จังหวัดนครราชสีมาได้ดำเนินโครงการ “โคราชฟื้นฟูวัฒนธรรมเอื้ออาทร แบ่งปันผักสวนครัว จากวัดสู่ชุมชน สู้วิกฤตโควิด-๑๙” โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางเพื่อสร้างวัฒนธรรมประเพณีการแบ่งปันอาหาร จากวัดสู่ชุมชน เพื่อลดรายจ่ายในการดำรงชีวิตของประชาชน เพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้มีผักสวนครัวไว้รับประทาน โดยเชิญชวนประชาชนมาปลูกผักสวนครัวในพื้นที่ของวัดที่มีที่ว่าง โดยให้พี่น้องได้ร่วมใจกันปลูกร่วมใจกันดูแล และเอามาแบ่งปันกันในวัดและชุมชน เป็นการเอื้ออาทรกันในการดำเนินการขับเคลื่อนจังหวัดนครราชสีมาวางเป้าหมายไว้จำนวน ๒,๐๒๘ วัด

๒. กระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๒.๑ สำรวจจำนวนวัดที่มีพื้นที่พร้อมสำหรับการปลูกผักสวนครัว สำหรับใช้ในการวางแผนปฏิบัติงาน

๒.๒ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด วางแผนการดำเนินงานปลูกผักสวนครัวร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อกำหนดดำเนินการในวัดที่มีพื้นที่พร้อมสำหรับการปลูกผัก ตามห้วงระยะเวลาดังนี้

๑) ระยะที่ ๑ (วันที่ ๑ - ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓) มีจำนวนวัดที่ปลูกผักสวนครัวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนวัดทั้งหมดที่มีพื้นที่พร้อมสำหรับการปลูกผัก

๒) ระยะที่ ๒ (วันที่ ๑๖ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓) มีจำนวนวัดที่ปลูกผักสวนครัวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของจำนวนวัดทั้งหมดที่มีพื้นที่พร้อมสำหรับการปลูกผัก

๓) ระยะที่ ๓ (วันที่ ๑ - ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๓) มีจำนวนวัดที่ปลูกผักสวนครัวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของจำนวนวัดทั้งหมดที่มีพื้นที่พร้อมสำหรับการปลูกผัก

๔) ระยะที่ ๔ (วันที่ ๑๖ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓) มีจำนวนวัดที่ปลูกผักสวนครัวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนวัดทั้งหมดที่มีพื้นที่พร้อมสำหรับการปลูกผัก

๕) ระยะที่ ๕ (วันที่ ๑ - ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓) มีจำนวนวัดที่ปลูกผักสวนครัวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนวัดทั้งหมดที่มีพื้นที่พร้อมสำหรับการปลูกผัก

๒.๓ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อกำหนดแนวทางวิธีดำเนินการ กลไก/หน่วยงานภาคีร่วมดำเนินงาน (ประยุกต์ใช้แนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” ตามหนังสือกรมการพัฒนาชุมชน ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๐๔.๒/ว ๐๗๔๘ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๓)

๒.๔ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เสนอแผนปฏิบัติงานแนวทาง วิธีดำเนินการ กลไกภาคีร่วมดำเนินงาน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด/รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่กำกับงานพัฒนาชุมชน เพื่อโปรดพิจารณาบูรณาการความร่วมมือกับเจ้าคณะจังหวัด เพื่อประสานงานกับเจ้าคณะอำเภอ/ตำบลต่อไป

๒.๕ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ประสานงานการดำเนินงาน “สร้างชุมชนเกื้อกูล วัดสู่ชุมชน ทุกคนกินได้ สูความมั่นคงทางอาหาร” ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการทุกระดับ (อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน)

๒.๖ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอเป็นเจ้าภาพฝ่ายภาคราชการและชุมชน มีบทบาทหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานภาคี ครัวเรือน ผู้นำ จิตอาสาในพื้นที่ร่วมดำเนินการ และร่วมกับหน่วยงานภาคี (สำนักงานเกษตรจังหวัด , กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ฯลฯ) ขอความร่วมมือด้านต่าง ๆ เช่น ให้ความรู้เรื่องการปลูกผักสวนครัว ขอสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ผัก ต้นกล้าพันธุ์ผัก ฯลฯ

๒.๗ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เป็นเจ้าภาพฝ่ายวัด มีบทบาทหน้าที่ในการประสานงานกับเจ้าคณะจังหวัด/อำเภอ/ตำบล เพื่อจัดพื้นที่สำหรับดำเนินการ “โคราชพื้นวัฒนธรรมเอื้ออาทร แบ่งปันผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชน สู้วิกฤตโควิด-๑๙” เพื่อแบ่งปันผักสวนครัวให้กับประชาชน/ผู้ด้อยโอกาส และหากวัดมีพื้นที่มากอาจแบ่งปันพื้นที่ปลูกผักสวนครัวให้กับครัวเรือนที่ไม่มีพื้นที่ได้

๒.๘ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอรายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ๆ รายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

๓. เทคนิคในการดำเนินงาน

๓.๑ จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจ ตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด

๓.๒ มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประสานงานเพื่อบูรณาการความร่วมมือ โดยกำหนดเป้าหมาย ดำเนินการในเบื้องต้นอย่างน้อย อำเภอละ ๕ แห่ง ให้นายอำเภอเป็นผู้นำ ในการขับเคลื่อนและประสาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านเมล็ดพันธุ์ผัก พื้นที่ในการปลูก การบริหารจัดการ มอบหมายให้นายอำเภอเป็น ผู้ออกแบบการดำเนินงาน

๓.๓ ขยายผลจากอำเภอละ ๕ วัดไปยังตำบลต่าง ๆ อย่างน้อยต้องมีพื้นที่ในการ Kick Off พร้อมทั้ง รายงานผลการดำเนินงานให้กับจังหวัดทราบเป็นระยะ

๓.๔ ให้อำเภอประชาสัมพันธ์ให้ผู้นำ ท้องที่ ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในด้านต่าง ๆ

๓.๕ กำหนดจุด Kick Off ของจังหวัดเพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และให้นายอำเภอ ทุกอำเภอจัดทำการประชาสัมพันธ์โครงการ

๓.๖ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา มอบหมายสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ขับเคลื่อน แผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว และรายงานผลการดำเนินงานให้จังหวัดทราบเป็นระยะ

๔. ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

๔.๑ วัดบางแห่งอาจมีพื้นที่ไม่เหมาะสม อาจจะปรับปรุงดินหรือปลูกในกระถาง

๔.๒ วัดบางแห่งไม่มีน้ำเพียงพอสำหรับรดผัก ให้คนในชุมชนบริหารจัดการร่วมกัน

ถอดบทเรียนการขยายผลปลูกผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชน ตามหลัก “บวร”

จังหวัดสมุทรสงคราม

โครงการ “พุทธเกษตรสู่วิกฤตโควิด-๑๙”

๑. ที่มาและความสำคัญ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) กลายเป็นโรคระบาดครั้งใหญ่ของโลก ส่งผลกระทบให้ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยต้องชะลอตัว และกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน วัดเป็นศูนย์รวมด้านจิตใจของประชาชน เป็นที่พึ่งของประชาชนตลอดมา สำนักงานพระพุทธศาสนา จึงได้ดำเนินโครงการพุทธเกษตร สู้วิกฤตโควิด-๑๙ ปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ โดยได้บูรณาการการทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงครามในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์จากที่ดินของวัดในการปลูกผักสวนครัว โดยพระภิกษุร่วมกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ รวมทั้งประชาชนปลูกผักสวนครัวให้เป็นครัวชุมชน ให้ชาวบ้านได้มาเก็บไปประกอบอาหารในครัวเรือน ช่วยเหลือลดรายจ่าย รวมทั้งเป็นธนาคารพันธุ์ผักที่ประชาชนสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์กึ่ง/หน่อ แบ่งปันแลกเปลี่ยนพันธุ์ผักสวนครัว ไปเพาะปลูกขยายผลได้ ทั้งนี้ มีวัดในจังหวัดสมุทรสงครามเข้าร่วมโครงการนำร่องจำนวน ๘ วัด ในการจัดกิจกรรม Kick Off โดยมีกิจกรรมประกอบด้วย

๑.๑ มอบเมล็ดพันธุ์ผักให้วัดนำไปปลูกในแปลงนำร่อง

๑.๒ การเอามือสามัคคีลงแปลงปลูกผักสวนครัว

๑.๓ จัดตลาดนัดแบ่งปันพันธุ์ผัก

การจัดกิจกรรม ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากพระเดชพระคุณ พระภาวนาวิสุทธิโสภณเจ้าคณะจังหวัดสมุทรสงคราม เจ้าอาวาสวัดประดู่ หน่วยงานภาคี สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เกษตรจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด กศน.จังหวัด โดยได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก จากจวนผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม สนง.เกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม และจากธนาคารพันธุ์ผักของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม รวมทั้ง อบต. ผู้นำชุมชนและประชาชน ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม

๒. กระบวนการขับเคลื่อน

๒.๑ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด วางแผนการดำเนินงานปลูกผักร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อกำหนดดำเนินการในวัดที่มีพื้นที่สามารถปลูกผักได้ ตามห่วงระยะเวลาดังนี้

๑) ระยะที่ ๑ (วันที่ ๑ - ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓) มีจำนวนวัดที่ปลูกผักไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

๒) ระยะที่ ๒ (วันที่ ๑๖ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓) มีจำนวนวัดที่ปลูกผักไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐

๓) ระยะที่ ๓ (วันที่ ๑ - ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๓) มีจำนวนวัดที่ปลูกผักไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

๔) ระยะที่ ๔ (วันที่ ๑๖ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓) มีจำนวนวัดที่ปลูกผักไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๕) ระยะที่ ๕ (วันที่ ๑ - ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓) มีจำนวนวัดที่ปลูกผักไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐๐

๒.๒ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการ กลไก/หน่วยงานภาคีร่วมดำเนินงาน (ประยุกต์ใช้แนวทางตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร”)

๒.๓ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เสนอแผนปฏิบัติงานแนวทาง วิธีดำเนินการ กลไกภาคีร่วมดำเนินงาน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด/รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่กำกับงานพัฒนาชุมชน เพื่อโปรดพิจารณาบูรณาการความร่วมมือกับเจ้าคณะจังหวัด เพื่อประสานงานกับเจ้าคณะอำเภอ/ตำบลต่อไป

๒.๔ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ประสานงานการดำเนินงาน “พุทธเกษตรสู่วิกฤตโควิด-๑๙” ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการทุกระดับ (อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน)

๒.๕ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอเป็นเจ้าภาพฝ่ายชุมชน มีบทบาทหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานภาคี ครัวเรือน ผู้นำ จิตอาสาในพื้นที่ร่วมดำเนินการ และร่วมกับหน่วยงานภาคี (สำนักงานเกษตรจังหวัด , กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ฯลฯ) ขอความร่วมมือเรื่องปัจจัยการผลิต เช่น ขอสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก ต้นกล้าพันธุ์ผัก ฯลฯ

๒.๖ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เป็นเจ้าภาพฝ่ายวัด มีบทบาทหน้าที่ในการประสานงานกับเจ้าคณะจังหวัด/อำเภอ/ตำบล เพื่อจัดพื้นที่สำหรับดำเนินการ “พุทธเกษตรสู่วิกฤตโควิด-๑๙” เพื่อแบ่งปันผักสวนครัวให้กับประชาชน/ผู้ด้อยโอกาส และหากวัดมีพื้นที่มากอาจแบ่งปันพื้นที่ปลูกผักให้กับครัวเรือนที่ไม่มีพื้นที่ได้

๒.๗ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอรายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เพื่อรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

๓. เทคนิคในการดำเนินการ

๓.๑ ในเบื้องต้นประสานการดำเนินงานและสร้างการรับรู้กับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด หรือความเป็นไปได้ในการปลูกผักสวนครัวในพื้นที่ในวัด

๓.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาประสานคณะสงฆ์ประสานความพร้อมในการดำเนินโครงการ

๓.๓ คณะสงฆ์เห็นชอบแผนปฏิบัติการ ๙๐วัน โดยในเบื้องต้นมีวัดที่มีความพร้อมทั้งในด้านสถานที่และผู้ดูแล จำนวน ๘ วัด

๓.๔ นำเรียนท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเรียนเชิญเป็นประธานในการเปิดกิจกรรม Kick off

๓.๕ ประสานสำนักงานเกษตร เพื่อขอรับการสนับสนุนทางวิชาการ วิธีการปลูกผัก การดูแล การใส่ปุ๋ย รวมไปถึงเมล็ดพันธุ์และกล้าพันธุ์

๓.๖ แจ้งสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอประสานผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ในการเตรียมเอามื้อสามัคคีในพื้นที่วัด โดยการทำแปลง เตรียมดินร่วมกับคณะสงฆ์

๓.๗ พระสงฆ์ดูแลรดน้ำ

๓.๘ หมั่นเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ

๓.๙ ประสานสื่อมวลชนจัดทำข่าวประชาสัมพันธ์ ยกย่องชมเชยผ่าน Social และในที่ประชุม

๔. ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขปัญหา

๔.๑ วัดบางแห่ง พื้นที่ดินไม่เหมาะสมกับการปลูกผักสวนครัว วิธีการแก้ไขปรับปรุงดินและปุ๋ย

๔.๒ วัดบางแห่งมีพระสงฆ์จำนวนน้อย การรดน้ำดูแลไม่ทั่วถึง ให้ประชาชน ผู้นำชุมชนช่วยกันดูแล และติดตั้งสปริงเกอร์ช่วยในการรดน้ำ

**ถอดบทเรียนการขยายผลปลูกผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชนตามหลัก “บวร”
จังหวัดสระบุรี
โครงการ “พุทธเกษตรสู่วิกฤตโควิด-๑๙”**

๑. ที่มาและความสำคัญ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ส่งผลกระทบให้เศรษฐกิจของประเทศต้องชะงักงัน สถานประกอบการหลายแห่งต้องปิด ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบอาชีพ มีผู้ตกงานและขาดรายได้ ประชาชนได้รับความเดือดร้อนและลำบากจำนวนมาก สมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน มีดำริที่จะให้วัดจัดตั้งโรงทานเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยโควิด ๑๙

วัดพระพุทธฉาย เป็นวัดที่เข้าร่วมโครงการข้างต้น และมีเจตนารมณ์ที่จะรักษา ต่อยอด สืบสาน พระราชดำริแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ และพร้อมจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดสระบุรี ณ วัดพระพุทธฉาย

วัดพระพุทธฉาย ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี อยู่ภายใน มณฑปสองยอดบนไหล่ภูเขา เป็นที่ประดิษฐาน พระพุทธฉาย (เงาของพระพุทธเจ้า) ทุกปีจะมีการจัดงาน นมัสการรอยพระพุทธรูป ณ วัดพระพุทธฉาย นอกจากนี้วัดพระพุทธฉาย ยังมีประเพณีที่คงคุณค่าและสำคัญ ต่อประชาชนชาวจังหวัดสระบุรีและประชาชนในประเทศ ได้แก่ พิธีถวายเทียนพรรษาจังหวัด แสงเทียน แห่งศรัทธาน้อมถวายผ้าพระพุทธฉาย เนื่องในเทศกาลวันมาฆบูชา ประเพณีแห่ข้าวต้มลูกโยน

วัดพระพุทธฉายมีพื้นที่กว้างใหญ่ เหมาะสมในการเป็นศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของจังหวัดสระบุรี และได้เข้าร่วมโครงการโคก หนอง นา โมเดล กับศูนย์กสิกรรมธรรมชาติ บนเนื้อที่ ๑๐ ไร่ จากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) พระราชธีรารมณ์ รองเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี เจ้าอาวาสพระพุทธฉาย ได้มีแนวคิดที่จะให้คนในชุมชนใช้พื้นที่ของวัดเป็นแหล่ง ปลูกพืชผักปลอดสารพิษ เป็นแหล่งอาหารให้กับคนในชุมชน และตั้งใจจะให้วัดเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้า ของคนในชุมชนด้วย

วัดพระพุทธฉาย ได้เตรียมพื้นที่บริเวณวัดให้ญาติโยมจองพื้นที่เพื่อปลูกผักที่ตนเองอยากปลูกเริ่มแรก มีครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๑๐ ครัวเรือน มีพระภิกษุสงฆ์จากทางวัด ดูแลระบบน้ำและปลูกดอกไม้ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดอีกทางหนึ่ง ทั้งนี้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระบุรี ได้เตรียมความพร้อม สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” ให้ทางวัด โดยเตรียมกิจกรรม เหมมือ ปลูกผักสวนครัว สร้างครัวชุมชน ณ วัดพระพุทธฉาย ในวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชา

๒. กระบวนการขับเคลื่อน

๒.๑ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด วางแผนการดำเนินงานปลูกผักร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัด กำหนดดำเนินการวัดต้นแบบ ครัวเรือนของชุมชน ณ วัดพระพุทธฉาย และขยายผลอีก ๑๒ วัด ใน ๑๒ อำเภอของจังหวัดสระบุรี

๒.๒ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด กำหนดแนวทาง วิธีดำเนินการ กลไก/หน่วยงานภาคีร่วมดำเนินงานครัวเรือนของชุมชน ที่วัด ๑๓ แห่ง ๑๓ อำเภอ ของจังหวัด สระบุรี (ประยุกต์ใช้แนวทางตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร”)

๒.๓ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เสนอแผนปฏิบัติงาน แนวทาง วิธีดำเนินการ กลไกการร่วมดำเนินงาน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด/รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่กำกับงาน พัฒนาชุมชน เพื่อโปรดพิจารณาบูรณาการความร่วมมือกับเจ้าคณะจังหวัด เพื่อประสานงานกับเจ้าคณะอำเภอ/ ตำบลต่อไป

๒.๔ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ประสานงานการดำเนินงาน “พุทธเกษตรสู้วิกฤตโควิด-๑๙” ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการทุกระดับ (อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน)

๒.๕ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอเป็นเจ้าภาพฝ่ายชุมชน มีบทบาทหน้าที่ในการประสานงาน กับหน่วยงานภาคี ครุฑเรือน ผู้นำ จิตอาสาในพื้นที่ร่วมดำเนินการและร่วมกับหน่วยงานภาคี (สำนักงานเกษตร จังหวัด , กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ฯลฯ) ขอความร่วมมือเรื่องปัจจัยการผลิต เช่น ขอสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก ต้นกล้าพันธุ์ผัก ฯลฯ

๒.๖ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นเจ้าภาพฝ่ายวัด มีบทบาทหน้าที่ในการประสานงานกับ เจ้าคณะจังหวัด/อำเภอ/ตำบล เพื่อจัดพื้นที่สำหรับดำเนินการ “พุทธเกษตรสู้วิกฤตโควิด-๑๙” เพื่อแบ่งปันผักสวนครัวให้กับประชาชน/ผู้ด้อยโอกาส และหากวัดมีพื้นที่มากอาจแบ่งปันพื้นที่ปลูกผักให้กับครัวเรือนที่ไม่มีพื้นที่ได้

๒.๗ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอรายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานให้สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเพื่อรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

๓. เทคนิคในการดำเนินการ

๓.๑ ในเบื้องต้นประสานการดำเนินงานและสร้างการรับรู้กับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด หรือความเป็นไปได้ในการปลูกผักสวนครัวในพื้นที่ในวัดที่เป็นต้นแบบ ๑ วัด ๑ อำเภอ

๓.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาประสานคณะสงฆ์ประสานความพร้อมในการดำเนินโครงการ

๓.๓ คณะสงฆ์เห็นชอบแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน โดยในเบื้องต้นมีวัดที่มีความพร้อมทั้งในด้านสถานที่ และผู้ดูแล จำนวน ๑๐ วัด

๓.๔ นำเรียนท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเรียนเชิญเป็นประธานในการเปิดกิจกรรม Kick off

๓.๕ ประสานสำนักงานเกษตร เพื่อขอรับการสนับสนุนทางวิชาการ วิธีการปลูกผัก การดูแล การใส่ปุ๋ย รวมไปถึงเมล็ดพันธุ์และกล้าพันธุ์

๓.๖ แจ้งสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอประสานผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ในการเตรียมเอามื้อสามัคคี ในพื้นที่วัด โดยการทำแปลง เตรียมดินร่วมกับคณะสงฆ์

๓.๗ มอบหมายแกนนำชุมชน ร่วมดูแลพืชผัก จัดตารางความรับผิดชอบร่วมกัน

๓.๘ หมั่นเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ

๓.๙ ประสานสื่อมวลชนจัดทำข่าวประชาสัมพันธ์ ยกย่องชมเชยผ่าน Social และในที่ประชุม

๔. ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไข

๔.๑ พื้นที่ของวัดบางแห่ง มีสภาพดินไม่เหมาะสมกับการปลูกผักสวนครัว จึงแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยปรับปรุง ดินและใส่ปุ๋ย

๔.๒ วัดบางแห่งมีพระสงฆ์จำนวนน้อย ทำให้ไม่สามารถดูแลสวนผักได้อย่างทั่วถึง ผู้นำชุมชน และประชาชนจึงต้องช่วยกันดูแล รดน้ำ บำรุงรักษาสวนผัก